

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 1. An facto divortio propter adulterium dos rejecto restitui debeat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

Ufusuram quidem earum circa se, & Uxor-
rem expendere: pecunias autem sortis, quas
exegerit, servare mulieri, vel in causas,
in quas ipsa voluerit, distribuere. Et si
quidem in dotali instrumento hypotheca pro
his nominatim à marito scripta sunt, his
esse mulierem, ad cautelam suam, conten-
tam. Circa quam legem not. cum Imper-
atori hæc quæstio de dominio parapher-
nalianum proposita fuisset, respondisse cum
distinctione, & quidem, si Uxor ea bona,
vel omnia sua, seu foeneratitias cautiones,
quæ extra dotem sunt, marito dederit,
ut loco paraphernorum apud maritum
maneant, & hoc dotali instrumento fuerit
adscriptum, Sancimus, si quid tale
evenerit &c. ut supra. Si autem minimè
hoc scriptum invenitur, ex presenti no-
stra lege habeat hypothecam, contra res ma-
riti, ex quo pecunias ille exigit.

1592. Ex hac dispositione colliges, si Uxor
bona paraphernalia tradat marito, non
tamen, ut ipsius fiant, maritum habere
solum jus administrationis eorum, revo-
cabile ad libitum Uxoris, ut dicitur in ea-
dem lege, ibi: ante enim (si non sit in-
scriptum instrumento dotali, ut ea bona
viro tradita, penes ipsum maneant, &
administrentur) habet ipsa mulier facul-
tatem (si voluerit) sive per se, sive per
maritum, vel alias personas, administra-
tionis: Si autem sic tradantur, ut fiant
ipsius civiliter, sequuntur naturam do-
tis, hæc tamen limitatione, ut maritus
fructus non in suam solius, sed, suam,
& Uxoris utilitatem, vel causas, in quas
Uxor voluerit, expendat; his præmissis:

§. I.

An factò divortio propter adulte-
rium dos rejecto restitui
debeat?

1593. Ante resolutionem supponendum. I.
varia esse bona conjugum, præter do-
talia, & paraphernalia, de quibus quæri
potest, an conjunx, propter commissum
adulterium ab innocente rejectus quoad
thorum, & cohabitationem, etiam ea per-
dat? Talia sunt donatio propter nuptias,
dotalitium, morgengeba &c. Primam
Uxoris adulteræ pœnam esse, amissionem

dotis, habetur in c. Plerumq. 4. de donat.
inter Virum & Uxorem; ibi: si mulier ab
causam fornicationis, iudicio Ecclesiæ, aut
propria voluntate, à viro recesserit, nec
reconciliata postea sit eidem, dotem vel do-
talitium repetere non valebit: ex quo textu
Doctores cum Gonzalez in cit. c. Plerumq.
num. 8. communiter deducunt hanc al-
sertionem, quod mulier, propter adulte-
rium, à viro separata, amittat dotem.
Et ideo consuetudo, quæ mulier, post
commissum adulterium, nihilominus exi-
gebat medietatem bonorum, quæ fuerat
vir adeptus, tanquam consuetudo abusi-
va, negatur observanda. c. Ex parte. 10. de
consuetud. Sed & Uxori reddenda dos est
ob adulterium mariti iuxta c. 1. Ut litens
contestat; ubi Wagnereck ex Panormit.
in cit. c. 1. num. 6. observat, etsi iuxta hoc
c. 1. causæ verè, ac directè matrimonii-
les (quæ scilicet ipsum vinculum conju-
gale concernunt) summarie tractari de-
beant, & ideo inter causas summarie
tractandas referantur per Clement. 2. de
Judic. tamen, ubi matrimonium indire-
ctè, solum ad separationem thori, vel
dotem reddendam, impeditur, servandum
esse ordinem iudicii plenarium, ut constat
ex ipso textu.

Not. autem. I. dotem, ex divortio
propter adulterium amissam, innocentem
accrescere, si Reus vel spontè ab innocente
recessit metu pœnæ propter commissam
fornicationem, vel iudicio Ecclesiæ, nec
ei reconciliatus est, ut statuitur in c. Ple-
rumq. Et hoc aliqui extendunt ad ca-
sum adulterii Uxoris etiam putativæ, ubi
scilicet propter latens impedimentum,
matrimonium nullum est. Covarr. p. 2.
de sponsal. c. 7. §. 6. num. 1. Jul. clar. §. ad-
ulterium num. 14. etsi enim absit eo casu
injuria in re, non absit tamen in affectu
adulteræ, sufficienter manifestato, ut
subiaceat pœnis juris humani. Sed hoc
limitat Sanchez cit. l. 10. D. 8. num. 7. ut
procedat, si tale matrimonium in facie
Ecclesiæ celebratum sit, & viro, obtenta
sententiâ, dos applicata sit propter reg.
Res iudicata. ff. de Reg. juris: secus, si
ante sententiam; quia, cum verè non
fuerit adulterium, viro contra mulie-
rem, quæ matrimonii nullitatem allegat,
pro jactura dotis, sententia non dabitur.

1195. Not. 2. amissioni dotis, facto divortio propter adulterium, non esse locum, 1. si Reus innocenti reconciliatus sit, ut constat ex c. Plerumque, ubi ea poena statuitur adulteræ, si nec postea (nimirum post divortium) est reconciliata eidem. 2. si etiam alter commisit adulterium; tunc enim fit compensatio juxta supra dicta num. 1526. Et ideo tali casu adulteræ conceditur actio ad dotem recuperandam; quia lucrum, quod accrevit innocenti, ex alterius delicto, sublata viri innocentia, per similem adulterii lapsum, quo ad jus retinendi, cessat, saltem eo casu, quo de hujus etiam lapsu constat.

1196. Not. 3. amissioni dotis non esse locum in casu, quo mulier per vim præcisam oppressa est ex num. 1537. quia sic abest culpa, consequenter non est locus poenæ; secus, si per vim solum conditionalem, seu per metum extortâ copulâ, juxta num. 1528. sed juxta limitationes ibid. positas. Et hoc (quod amissioni dotis non sit locus, propter alterius adulterium) universaliter tenendum, quoties non sufficit ad celebrandum divortium, de quo dictum est à num. 1525. Et. V. Sanchez l. 10. D. 5. à n. 23.

1197. Not. 4. in questione, an conjunx admittens actus libidinosos, ractus, oscula, etiam animo perveniendi ad adulterium, eo tamen non secuto, præbeat sufficientem causam divortio, & dotis amissioni? præsertim, si alterius fama inde graviter sit læsa? Resp. complures apud Sanchez cit. D. 4. à num. 11. affirmant; sed negativa, quam tenet Sanchez num. 12. Covar. p. 2. de spons. c. 7. §. 6. à num. 26. & alii, probabilior est. Quia divortium, consequenter dotis amissionem unice fundat voluntaria carnis divisio in aliam, cum alterius conjugis injuria. Nam ratione hujus directe opponitur fidei conjugali, cujus violationem punit jus, separatione à thoro, & dotis amissione; poena autem delicto consummato imposta, ad solam ejus attentationem, extendi non debet, per L. sæpe ita. ff. de verb. signific. Et quamvis injuria, per adulteram, viro facta, sit causa, propter quam soli ma-

rito conceditur accusatio criminalis; non rectè tamen extenditur ad præsentem casum, 1. quia nondum habetur divisio carnis in aliam, prout ibi. 2. quia injuria, quæ viro fit per actus Uxoris libidinosos, est infra injuriam, quæ fit per ejus adulterium. Ex hoc autem, quod vasallus amittat feudum ob injuriam illatam domino directo, turpiter tangendo ejus Uxorem; (per L. 1. §. 1. quibus modis feudum amittatur) non rectè fit illatio ad amissionem dotis propter ejusmodi libidinosos actus 1. quia jactura dotis Uxori tollit proprietatem; jactura feudi, vasallo solum jus utile. 2. quia ille actus expressè numeratur inter justas causas à jure expressas, amittendi feudum, ut constat ex loco cit: at actus isti, de quibus est quaestio, non numerantur inter justas causas divortii, & consequenter amittendi dotem, ut videri potest L. consensu. C. de Repud. & auth. ut liceat matrimonium. §. prædictis itaque, collat. 8.

Ceterum, etsi verum sit, quod uno prohibito, etiam reliqua censentur prohibita, per quæ venit ad illud, ut colligitur ex c. Nam concupiscentiam. 4. de constit. ut exposuimus supra; fallit tamen, quod illud, & istud; eadem poenâ puniatur, nisi cum lex poenalis poenam expressè imponit delicto etiam solum attentato, ut monuimus alias, ex L. Sæpe ita. Et ideo etiam negatur, quod statutum puniens in termino, censetur etiam punire in via, ut quidam volunt cum Baldo in dist. c. Nam concupiscentiam. tum quia commune illud, ubi eadem est ratio, ibi idem est jus, in poenalibus locum indefinitè non habet, ut dictum est h. tit. 2. de Constitut. quia poene imponenda non sunt, nisi in casibus à jure expressis. Auth. de non eligendo secundò nubentes. §. cum igitur, collat. 1. & Sanchez l. 10. bre. D. 5. num. 3. expressè dicit, verius esse, legem poenalem, ex identitate rationis, ad casum in ea non contentum, non esse extendendam: tum quia sic in poenalibus argumentum fieret à majori ad minus, quod apertè est absurdum.

1198.

